

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



**Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних інститутів та процесів**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ

**Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма «Політологія»
Спеціальність **052 Політологія**
Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки****

Затверджено на засіданні
кафедри політичних інститутів та процесів
Протокол № 5 від 1 грудня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Назва дисципліни	Політологічн теорія держави
Освітня програма	Політологія
Спеціальність	052 Політологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни (основна/вибіркова)	Вибіркова
Курс / семестр	1 курс (1 семестр)
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год / 4 год Семінарські заняття – 18 год / 6 год Самостійна робота – 60 год / 80 год
Викладач (-і)	Мищук Мар'яна Богданівна
Контактний телефон	0970878570
E-mail викладача	mariana.mishchuk@pnu.edu.ua
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/e98c8dda26213bbb68b5
Консультації	Упродовж вивчення курсу згідно розкладу
Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Політологічна теорія держави» є вибірковою дисципліною зі спеціальності «Політологія» для освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка викладається у 1 семестрі в обсязі 3 кредити ECTS. Програма курсу спрямована на формування системного мислення, поглиблення знань з оволодіння студентами систематизованими, цілісними знаннями про державу, як політичну форму організації суспільства; її сутність та місце у політичній системі, соціальну роль та особливості виконуваних нею функцій.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою викладання вибіркової дисципліни є глибоке вивчення і засвоєння здобувачами базових знань з політологічної теорії держави, вміння застосовувати отримані знання при оцінці й аналізі специфіки організації і здійснення влади в сучасних державах, аналізувати та порівнювати форми державного правління, державно-територіального устрою, визначати та давати характеристику особливостям політичного режиму в сучасних державах, оцінювати рівень демократичності політичного режиму, визначати роль та місце держав в системі міжнародних відносин, давати характеристику особливостям зовнішньої політики держав, визначати позиції України на міжнародній арені.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є: опанування студентами понятійно-категоріальним апаратом; засвоєння матеріалу з курсу при допомозі поданих викладачем методичних рекомендацій, підготовлених семінарських занять, самостійної роботи,</p>	

індивідуальної роботи; аналіз важливих проблем; вміння застосовувати набуті знання у майбутній професійній і громадській діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегальна компетентність:

ІК01. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень

Загальні компетентності

ЗК01. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК02. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК03. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

СК02. Спроможність здійснювати фахову педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти.

СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК05. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.

СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК07. Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні.

Програмні результати навчання:

ПРН 02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.

ПРН 04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.

ПРН 06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ПРН 07. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

ПРН 08. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проєкти у сфері політології та з

дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год / 4 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год / 6 год
самостійна робота	60 год / 80 год

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
1-й семестр	052 Політологія	1 курс	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам.роб
ТЕМА 1. ПОЛІТОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.	2		
ТЕМА 2. КОНЦЕПЦІЇ ПОХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ (ЧАСТИНА 1)	2	4	10
ТЕМА 3. КОНЦЕПЦІЇ ПОХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ. (ЧАСТИНА 2)		2	8
ТЕМА 4. СУТНІСТЬ І ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ.	2	2	8
ТЕМА 5. ТИПОЛОГІЯ ДЕРЖАВ.		2	10
ТЕМА 6. ФОРМИ ДЕРЖАВИ (ЧАСТИНА 1).	2	2	10
ТЕМА 7. ФОРМИ ДЕРЖАВИ (ЧАСТИНА 2).		4	6
ТЕМА 8. ПОНЯТТЯ І ПРИЗНАЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВИ, ЙОГО РОЛЬ У ЗДІЙСНЕННІ ФУНКЦІЙ І ЗАВДАНЬ ДЕРЖАВИ.	2		
ТЕМА 9. ІДЕЯ ДЕРЖАВНОСТІ В ПОЛІТИЧНІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ.	2	2	8
Заг.	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів передбачає 4 форми контролю за навчанням студентів: 1) поточний контроль (30 балів); 2) контрольна робота (30 балів); 3) підготовка презентації/написання реферативної роботи (30 балів); 4) тест (10 балів). Завершується курс заліком.
-----------------------------------	--

Вимоги до письмової роботи	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <p>1) повторення студентами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль;</p> <p>2) написання письмової роботи передбачає виконання студентами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 5 балів; – вміння структурувати основні явища та елементи дисципліни – 10 балів; – знання теоретичних засад, поглядів і праць відомих дослідників – 15 балів; <p>Загальна кількість – 30 балів.</p>
Семінарські заняття	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу.</p> <p>Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях:</p> <p>виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо.</p> <p>Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p>Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 2 до 5 балів. При переведенні в бали в сумі можна набрати 30 балів.</p> <p>Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали (5 балів) за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> – «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з

	<p>приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>– «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>– «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p> <p>Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності</p>	
Критерії оцінювання презентації/реферату	робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук студента, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;	25-30 балів
	наукове дослідження студента виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури, стилістиці тексту;	18-24 балів
	тема розкрита неповно	13-17
	робота не відповідає переважній більшості вимог до наукових досліджень, але має структуру, у списку літератури зазначено більше трьох джерел;	6-12 балів
	розкритий лише окремий аспект	5 бали
	презентація/реферат не захищений	0
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання:</p> <p>1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять.</p>	

	<p>Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання.</p> <p>2) індивідуальної роботи.</p> <p>3) підсумкової контрольної роботи.</p> <p>Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю в грудні за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 26 і більше балів.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт.</p> <p>Підсумкова оцінка виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проектів та контрольних (тестових) завдань.</p> <p>Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – середа, 15.00 год. – 17.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача освіти можливість і порядок відпрацювання пропущених занять регламентується [Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника \(введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.\)](#)

Неформальна освіта. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника \(Редакція 3\) \(введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.\)](#)

8. Рекомендована література

Основна:

1. Конституція України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Волинка К. Г. Теорія держави і права. К., 2003.
3. Загальна політологічна теорія держави / За ред. В. В. Копейчикова. К., 2000.
4. Політологічний енциклопедичний словник / За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. К., 2004.
5. Скрипнюк О. В. Соціальна держава. К., 2001.

Інформаційні ресурси

6. Богушова І. В. Еволюція форми держави в аспекті деяких підходів до її типології // Часопис Київського університету права. 2012. № 2. С. 47-55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2012_2_13
7. Бостан С. К. Форма територіальної організації публічної влади в державі: проблеми теорії і практики // Публічне право. 2015. № 2. С. 26-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2015_2_5
8. Демчишак Р. Б. Проблема форми держави та розподілу влади у політологічній концепції В'ячеслава Липинського // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія. Політологія. 2016. Вип. 16. С. 209-216. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_ip_2016_16_28
9. Пархоменко Н. Форми діалогу інститутів громадянського суспільства і держави (окремі аспекти) // Історико-правовий часопис. 2015. № 1. С. 8-13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipch_2015_1_4
10. Процюк І. В. Форма держави як категорія правознавства // Проблеми законності. - 2010. Вип. 112. С. 13-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2010_112_4
11. Сухонос В. В. Вплив інституту глави держави на монархічну форму правління // Часопис Національного університету "Острозька академія". Сер. : Право. 2013. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Choasp_2013_1_32
12. Талдикін О. В. Форма держави відповідно до Пактів і конституції прав і вольностей Запорозького Війська // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2018. № 1. С. 84-88. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>
13. Толстенко В. Л. Загальні ознаки правової організації демократичної форми держави // Актуальні проблеми політики. 2014. Вип. 52. С. 27-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appol_2014_52_5
14. Толстенко В. Л. Статичний і динамічний виміри правового дослідження форми держави: питання теорії та методології // Філософські та методологічні проблеми права. 2013. № 1-2. С. 204-213. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fmpp_2013_1-2_24
15. Толстенко В. Л. Форма державного устрою як складова поняття форми держави: до методології дослідження // Наукові праці МАУП. 2014. Вип. 2. С. 91-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2014_2_17
16. Шкабко С. І. Форма правління як елемент форми держави та основна категорія державознавства // Право і суспільство. 2015. № 4(4). С. 49-54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_4%284%29__11
17. Безугла Л. С. Соціально-економічні функції держави щодо розвитку малого та середнього підприємництва в Україні // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2011. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2011_2_5
18. Білик О. І. Суть соціальної функції держави // Державно-управлінські студії. 2017. - № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/deruprs_2017_2_9
19. Ботвінов Р. Г. Особливості реалізації правоохоронної функції держави в сучасному

- українському суспільстві // Ефективність державного управління. 2016. Вип. 4. С. 156-163. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2016_4_19
20. Коломоєць О. В. Функції держави у сучасному державознавстві: теоретичні проблеми // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. 2013. Вип. 5. С. 41-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_5_11
21. Кузенко У. Форми реалізації політичної функції держави: поняття, види / // Підприємництво, господарство і право. 2017. № 2. С. 230-234. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_2_45
22. Уманців Ю. М. Еволюція ролі та функцій держави в економіці // Економічний вісник університету. - 2016. - Вип. 28(1). С. 140-148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2016_28%281%29_20

Викладач:

Міщук М.Б.